

POSTANOWIENIE

Dnia 30 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szczepaniec (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Wiak

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie z protestu E. K. i A. K.,

przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego zarządzonego na 15 października 2023 r.

przy udziale Prokuratora Generalnego oraz Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 30 listopada 2023 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W dniu 25 października 2023 r. (data stempla pocztowego) E. K. i A. K. (dalej jako „wnoszący protest”) wnieśli protest przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego przeprowadzonego w dniu 15 października 2023 r. z uwagi na dopuszczenie się przestępstw przeciwko referendum wymienionych w rozdziale XXXI kodeksu karnego, dotyczących przebiegu głosowania i ustalania wyników głosowania, a także naruszenia prawa wyborczego określonego w Kodeksie Wyborczym oraz w Wytycznych dla OKW zawartych w Uchwale nr 211/2023 PKW, a dotyczących przebiegu głosowania oraz ustalenia wyników głosowania.

W uzasadnieniu wnoszący protest wskazali, że protest opierają na zarzucie bezprawnego wywierania wpływu na sposób głosowania osoby uprawnionej. Wyjaśnili, że podczas pobierania kart do głosowania członek Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w Ł. dopytywał głosujących: „wydać kartę do referendum?”, „chce pan/pani kartę do referendum?”, „z kartą do referendum?”.

Do protestu załączono skargę złożoną w dniu 15 października 2023 r. na ręce E. O., Przewodniczącej Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w Ł..

Pismem z 24 listopada 2023 r. Okręgowa Komisja Wyborcza w Warszawie II zajęła stanowisko w sprawie wskazując, że wniesiony protest powinien zostać pozostawiony bez dalszego biegu.

Pismem z 27 listopada 2023 r. Prokurator Generalny zajął stanowisko w sprawie wskazując, że w odniesieniu do zarzutu zadawania przez członków obwodowej komisji wyborczej pytań o ilość kart do głosowania, których wydania oczekuje uprawniony do udziału w referendum protest jest zasadny, a naruszenie przepisów ustawy o referendum ogólnokrajowym może mieć wpływ na wynik referendum. W pozostałym zakresie wniesiony protest należy pozostawić bez dalszego biegu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest podlegał pozostawieniu bez dalszego biegu.

Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy o referendum ogólnokrajowym (tekst jedn. Dz. U. 2020, poz. 851 ze zm., dalej: „u.r.o.”) przeciwko ważności referendum może być wniesiony protest ze względu na zarzut dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum lub naruszenia przepisów niniejszej ustawy dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum.

Jak stanowi art. 34 ust. 2 u.r.o. do warunków i trybu wnoszenia protestu oraz sposobu jego rozpatrywania i trybu podejmowania uchwały w tej sprawie przez Sąd Najwyższy stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz. U. 2023, poz. 2408, dalej: „k.wyb.”).

Stosownie do art. 241 § 3 k.wyb., wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje

zarzuty.

Biorąc pod uwagę powyższe przepisy stwierdzić należy, iż przedmiotem protestu jest ważność referendum, a podstawę zakwestionowania tej ważności stanowią czyny przestępcze i naruszenia ustawy o referendum ogólnokrajowym dotyczące głosowania, ustalania wyników głosowania lub ustalania wyników samego referendum.

Ponadto z wyżej przytoczonych przepisów wynika, iż obowiązkiem wnoszącego protest, zgodnie z przepisami ustawy o referendum ogólnokrajowym i odpowiednio stosowanymi przepisami Kodeksu wyborczego, jest sformułowanie w nim zarzutów dotyczących naruszenia unormowań zawartych w ustawie o referendum ogólnokrajowym, albo dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum - mających wpływ na wynik wyborów, jak też przedstawienie lub wskazanie dowodów uzasadniających te zarzuty.

W niniejszej sprawie wnoszący protest nie przedstawili konkretnych naruszeń stanowiących przejaw popełnienia przestępstwa przeciwko referendum, ani naruszenia ustawowych przepisów dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum. Nie przedstawili też żadnych dowodów na potwierdzenie wskazanych przez siebie okoliczności. Podniesione zarzuty zostały sformułowane w sposób abstrakcyjny i ogólnikowy. Treść pisma ogranicza się wyłącznie do przekazania informacji o tym, że w dniu wyborów członkowie komisji zadawali pytania: „wydać kartę do referendum?”, „chce pan/pani kartę do referendum?”, „z kartą do referendum?”. O ewentualnym naruszeniu wskazanych przepisów kodeksowych można byłoby mówić dopiero wówczas, gdyby członek obwodowej komisji wyborczej nie wydał konkretnemu wyborcy właściwej karty do głosowania.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego konsekwentnie przyjmuje się natomiast, że opinia wnoszącego protest, niepoparta żadnymi dowodami, może być zakwalifikowana wyłącznie jako opinia prywatna, a zarzuty sprowadzające się do hipotetycznego założenia o nieprawidłowościach nie mieszczą się w przedmiocie protestu określonym w ustawie (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 listopada 2019 r., I NSW 206/19). Co więcej, osoba wnosząca protest nie może skutecznie podnosić zarzutów o charakterze abstrakcyjnym, odnoszących się do

ogólnie pojętych wydarzeń w kraju lub za granicą, o których protestujący jedynie słyszał. Przyjęty zarówno w Kodeksie wyborczym, jak i ustawie o referendum ogólnokrajowym model protestów wyborczych i referendalnych polega bowiem na sprawowaniu przez Sąd Najwyższy indywidualno-konkretniej kontroli ważności wyborów i referendum. Brak natomiast podstaw prawnych do prowadzenia w tym zakresie kontroli abstrakcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 listopada 2019 r., I NSW 235/19).

Z uwagi powyższe, protest podlegał pozostawieniu bez dalszego biegu na podstawie art. 243 § 1 k.wyb. w zw. z art. 34 ust. 2 u.r.o.

[SOP]

(r.g.)